

УДК 811.1:81'42

DOI: 10.31475/fil.dys.2019.09.04

ЛЮДМИЛА ДЖИГУН,*кандидат педагогічних наук, доцент,**(м. Хмельницький)***Взаємодія ліричного та орнаментального стилю у спогадовій літературі письменників української діаспори**

Стаття репрезентує специфіку моделювання письменниками взаємодію ліричного та орнаментального стилю у спогадовій літературі письменників української діаспори. Доведено, що орнаменталізм виявляє себе вишуканістю висловів, багатством метафор і порівнянь, асоціативністю думок, образів, інших художніх засобів зображення. Характерна відмова від сюжетної дії – ознака орнаментальної мемуарної прози, обірвана фраза, речення оповіді компенсується поступовими роздумами автора. Зчаста автори вдаються до контрастності, протиріччя онтологічного, майстерно змодельованих життєвих ситуацій. Поетика контрастності довкілля, світу і людини в ньому досягається із допомогою художніх поетичних образів, подій, документальних фактів. Виявлено, що орнаменталізм – стильова характеристика, особливість ліричної мемуарної прози, в якій яскравими фарбами виступає експресія спогадів, що є основою й стильовою окрасою творчості діаспорних літераторів. Ліричний стиль виражений у кольорах, звуках, запахах, зображенні тактильної словесної моделі.

Ключові слова: орнаментальна проза, ліризація оповіді, стиль, его-текст, наративна структура, метажанр.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У другій половині ХХ – початку ХХІ століття значного успіху досягла діаспорна мемуарна проза. Її авторами були відомі письменники Д. Нитченко, Г. Костюк, Леся Богуславець, Докія Гуменна, Марія Цуканова, І. Косач-Борисова, Анатоль Галан, Ю. Шевельов та інші. Мемуари, автобіографічний жанр, за визначенням французького літературознавця Филипа Лежена, є документом людини і про людину, про оточення (соціум) [10], точніше, документом антропологічного спрямування. Останнім часом мемуарна література привернула увагу багатьох дослідників, але, як свідчать першоджерела, проблему взаємодії ліричного та орнаментального стилю у діаспорній мемуарній прозі, его-текстах досі ніхто комплексно не розглядав, що вказує на актуальність теми, яка

затребувана часом.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблемно-тематичні та жанрово-стильові особливості мемуарної прози досліджували О. Галич, О. Рарицький, Т. Черкашина, С. Єрьоменко, Г. Мазоха, Т. Швець, А. Цяпа, Л. Вашків, Т. Гажа, С. Дідух-Романенко, А. Ільків, Т. Космеда, М. Коцюбинська, І. Сирко та інші. Наприклад, щоденники з точки зору публіцистичності потрактував літературознавець О. Галич, денник в аспекті формовираження літератора досліджувала К. Танчин. Але в такому формулюванні, що винесено у заголовок нашої статті, науковці не аналізували. Дотично, лапідарно заторкували означену проблему у своїх працях В. Топоров, Й. Рот.

Формулювання цілей статті... Мета дослідження – виявити і проаналізувати ліричний та орнаментальний стиль у мемуарах письменників української діаспори

Виклад основного матеріалу... Українська мемуарна проза, творена письменниками в діаспорі, позначена оригінальністю ліричного та орнаментального стилю документального письма. Так, Н. Королеву, авторку спогадів «Без коріння», можна назвати письменницею смислових парадоксів, яка доволіно переходить з ліричної теми на філософські узагальнення, із документальних візій – на орнаменталізацію оповіді, яка впливає на послаблення подієвості спогадової прози. У такий спосіб розповідь тієї чи іншої історії розмивається в окремих мотиваційних блоках, поєднання яких відбувається не в наративно-сигмантичному плані, а за принципом контрастності чи уподібнення. Для прикладу, розповідаючи про перебування в Києві на початку ХХ століття, вона виводить образ прочан крізь призму орнаменталізму: «При кінці розлогого саду, біля криниці, відпочивали гурти прочан. На яскравій молодій траві виглядали, як розцвілий мак» [6, с. 193] або «Ледве дівчата повбігали під монастирські піддашся, як скрізь потемніло, наче враз наступив вечір. За хвилину ж чорне кучеряве небо кинуло на втомлену землю цілі водоспади, ніби хтось грізний і нетерпеливий дуже поспішно і з великим гуркотом повідчиняв нараз усі небесні заставки. Дороги, мов окопи, виповнилися ущертъ, із круч легіли наділ водянні суцільні запони, а тим часом, уже промите, зеленаве, ясне небо всміхалось одним кутком своїх уст до переляканої й змоклої землі. За хвилю сонце пражило, як і перед тим, а в саду, п'яному від пахощів, цілою оркестрою співали незлічимі пташки, розрадувані чи тим, що дощ прийшов, чи тим, що він уже минув... І було щось стародавнє, стихійне в тому грізному і раптовому вибуху природи» [6, с. 195]. Спостережливе око

мемуариста, наче віртуозного художника, вхопило момент явища природи, що графічними лініями ожили в словесному малюнку.

Авторка вдається до поетики і метафорики зображуваних явищ, у такий спосіб підсилюючи наративну стратегію мемуарної прози. Поетичні конститутивні принципи сфокусовуються на наративну структуру оповіді. Завдяки своїй поетичності орнаменталізм постає перед нами як міфічний структурний образ природних явищ літньої днини, підсилений словами-символами, словосполученнями «водоспади», «окопи», «запони», «пташки», «небесні заставки», «чорне небо», «небо всміхалось», «сонце пражило». Слова-символи позатекстово постають у міфічному ореолі сили природи, в якій людина безпорадна, і така сила, за версією автора, носить магічне начало у порівняльному і метафоричному сегментах. Як переконаємось із наведеної ілюстрації, ритмізована орнаментальна спогадова проза «реалізує» слово-міф в розгорнутому сюжеті мовних фігур крізь спектр порівняння, епітета, метафори. За визначенням дослідниці Н. Ладиняк, «орнаментальність стилю – це насамперед ритм, який відчутний і в мовних особливостях, і в жанрово-композиційних елементах твору... в образній системі відображення дійсності» [7, с. 46].

Динамізує та сугерує читачьке сприйняття мемуарного прозового тексту побудова твору, ланцюжок оповідей про перебування у місті. Орнаментальний текст логічно поєднує всі компоненти нарації в художньо-естетичну цілісність, яка зумовлена внутрішньою культурою автора, сформованим світоглядом, естетично-художнім ідеалом. Н. Королева вдається до жанрової специфіки навіювання, яке базоване на смисловій тональності, почуттях і звернене до емоційної сфери реципієнта, який разом із оповідачем сприймає думки і переживання спогадовця. Ліризація мемуарної прози загострює увагу на літературі, що схильна до орнаментальності.

У творах В. Вовк, Л. Богуславець, О. Гай-Головка, П. Ємець, Н. Королевої, Г. Костюка, І. Кошелівця, Д. Нитченка орнаменталізм розглядаємо в аспекті стильової характеристики ліричної мемуарної прози, де ясно і зрозуміло виділено експресію стилю, який в документалістиці становить ключовий компонент творчості спогадовців. На думку мовознавців, орнаментальний стиль «пов'язують із наявністю в ньому ознак «поетизації» прозового мовлення – метафоризованого, ритмічного, із своєрідною музичною організацією та лейтмотивами» [8, с. 236].

Слід зазначити, що мовний орнамент в ліричній мемуарній прозі творений лише в окремих частинах тексту, однак він виконує певні функції для всього документального твору, оскільки виражає різні

лейтмотиви, змальовує свідоме сприйняття світу автором, створює багатозначні підтексти, посилює сугестивну функцію, автобіографізм, просторово-часові координати, розкриває точку зору головного персонажа (автора) й реальних персонажів, про яких йдеться у спогадах. Крім того, мовний орнамент в ліричній мемуарній прозі уможливорює авторові вийти на рівень онтологічної концепції, філософсько-етичну лінію, значно розширити, доповнити чи перешиковувати масштабність зображуваних подій, фактів.

Зауважимо, що між ліричною та орнаментальною мемуарною прозою важко визначити чіткі межі. В Україні орнаментальна проза з'явилася на початку ХХ століття, про що свідчать спогади Н. Королеви, а лірична – в діаспорному середовищі після війни. «Ліризм» визначаємо за жанром, авторською присутністю, тематикою, образом автора, психологізацією оповіді, послідовністю розповідей про персонажів, розкриттям їхнього світобачення. Словом, лірична спогадова проза письменників української діаспори демонструє думки, відчуття, переживання, позицію, відношення наратора до життя. Орнаментальна проза розпрозорюється вишуканістю висловів, асоціативністю думок, образів, багатством метафор, порівнянь, епітетів та інших художніх засобів зображення.

Лірична проза характеризується особливістю лірико-філософського споглядання. А дія і подія як сюжетний прийом увиразнює архітекτονіку причинно-наслідкових зв'язків. Композиційний прийом розкривається у розташуванні спогадового матеріалу. Текст спогадів П. Ємець «Дорогою терпіння» [5] переконує, що подієвість впливає на характер, внутрішній світ центрального персонажа, спонукає реципієнта до роздумів про сенс людського життя. Для мемуариста у складних обставинах сибірської неволі сенс полягав у переборенні труднощів, несправедливого, антигуманного ставлення табірною начальства до в'язнів сумління, творчих особистостей, сенс – шляхом здобуття свободи. У таборі свобода потлумачувалась як відносне поняття, бо не кожному судилося її дочекатися в холодних тюремних застінках. Для мемуариста вона прийшла 1953 р., після смерті Сталіна. Але ще жила на виселенні в Казахстані, у рідну ж Лохвицю повернулася лише 1957 р. Доживати віку 1988 р. виїхала у США, де поєднала долю з письменником А. Юриняком.

В автобіографічному ключі написано спогади О. Гай-Головка «Смертельною дорогою». Авторське «Я» несе у собі формуючі ознаки і у фрагменті оповіді, і у текстовому наповненні, й у творі загалом. Однак, якщо в художній літературі образ умовно створений, то в мемуарах прочитується безпосередньо автор-людина, яка ставить перед собою

мету написати власний портрет. Тут авторське «Я» перебуває в осерді як вияв ставлення спогадовця до відтворюваних ним фактів, подій, суспільних явищ: «Новорічні дні 1934 року, здавалося, бігли один за одним, як дикі степові коні. Щодалі втрачалась певність у завтрашній день і навіть певність у наступну годину. Тому більшість моїх ровесників і старших за мене, і я топив свої муки в чарці... Цією своєю поведінкою ми нагадували струсів, які перед небезпекою встромляли свої голови в пісок. Але в мене далі були вільні вечори від цієї розпачливої втечі від себе. Ці вечори, я, як і попередньо, просиджував у моїй тихій кімнаті на Основі, творячи в пам'яті для себе гнівні поезії про людовбивчу дійсність і пишучи вірші для цензури й друку» [3, с. 167].

Ліризація оповіді в поєднанні із екзистенційним нюансуванням створює образ автора, який увиразнює сутність індивіда. Останній утілює в собі психоемоційну та духовну неповторність з максимальною виразністю та повнотою. Ясна річ, образ центрального персонажа (автора) пов'язаний із виразним способом втілення мікротеми й перебуває у прямій залежності від мови з емоційним підтекстом. Ліричний стиль розкриває у спогадах яскравість викладу життєвого матеріалу, позицію мемуариста, підкріплену змістовністю і виразністю.

Як орнаментальна, так і лірична мемуарна проза сприяють жанровій диференціації, посиленню її філософічності. У спогадах письменники звертаються до різновекторного жанрового мислення, творення фрагментарного письма. У середині тексту зустрічаємо новелету, етюд, ліричну мініатюру, акварель. Наприклад, О. Гай-Головко подає картину українського села пізньої осені 1934 р.: «Надворі згущувався вечір, надо мною сунулися густі кошлаті хмари, вітер біг вулицею, хитаючи голими деревами. У селі все мовчало, лише зрідка (дуже зрідка) гавкали вцілілі від голодної смерти собаки. Це фактично було не гавкання, а щось подібне на вовче завивання до місяця. Що це? Що означає це? У цьому збентеженні я вбіг у Яворенків двір і потім – у його хату» [3, с. 199].

Орнаментальна (поетизована) мемуарна проза оприявнює естетичні почуття, погляди автора. Естетичні підходи спроектовані на сприймання читачем ритмізованих форм прояву онтологічної доцільності твору, динаміки світобачення, світовідчуття наратора. Водночас дифузія ліричного й орнаментального стилю в спогадовій літературі розкриває складний психологічний і лінгвальний механізм мемуарної мовотворчості, про який О. Потебня говорив: «Не можна сказати, коли починається проза, як не можна точно визначити час, з якого дитина починає бути юнаком» [10, с. 154]. На думку мовознавця,

у розвитку засвоєння індивідом мови, порівнюючи із часовою віссю, вона (мова) «зростає», семантично стає ускладненою і функціонально розширюється відповідно до формування світогляду людини від дитинства до юності.

Ритмічна знакова фігурність, концентрація можливості внутрішньо формених образів із семантикою архетипного моделювання смислових субстанцій прочитуються у різновекторних видозмінах наскрізного. Скажімо, П. Богацький зворушливо розповідає про події періоду національно-визвольних змагань, коли сто років тому, 12 липня 1919 р., важкими бойовими шляхами він допровадив своє військо до столиці Української Народної Республіки м. Кам'янець-Подільський: «Хоча і не весело нас приймала столиця, але виявити свою радість, що до неї дісталися, ми все таки хотіли: люди, коні, моторовий трен витягнулись в довгий шнур, і під спів стрілецьких пісень, бадьорим кроком ми пішли в місто. Назустріч нам вибігали з хат на ворота жінки, діти і веселою, теплою усмішкою вітали нас. І я їх вів, вів, не знаючи куди. Був полудень Петра і Павла. Липнєве сонце пекло, і щоби уникнути його палаючих променів, я завів їх на міський бульвар, на бокову тінисту алею. Казав людям, що маємо перебути тут, поки не знайдуть нам відповідного пристановища» [1, с. 324]. Наративна структура тексту оприявнює семантику патріотичного, гуманістичного, історіософського жертвоприношення особистості заради незалежності країни, захисту прав і свобод її людності, прагнення побудувати краще майбутнє рідної Батьківщини. Письменник через поетичне опрацювання наративних текстів підсилює філософський смисл аксіологічного простору, в осерді якого – патріотична думка, документальний факт історичного минулого з уст учасника вікопомних подій, що потребують ретельного переосмислення реципієнтом відповідно до його світоглядної будови, внутрішньої культури.

Аналізуючи діаспорну спогадову літературу, спостерегли, що вона сповнена антирадянською риторикою, об'єктивно-суб'єктивним викладом фактів про соціально-побутові умови життя в СРСР під керівництвом однопартійної більшовицької системи. Оповідач власну мову, спостереження оприявнює в орнаментальному стилі: «Сьогодні також був ясний соняшний день з ніжним леготом, який заспокоював обличчя від вранішнього досить гарячого проміння. Усі дерева на вулицях пишалися зеленим одягом... Віковічні будинки, які вже давно не бачили фарби, чорніли, тріскалися, вкриваючись вицвілими плямами. На нещодавно чистих київських вулицях розкошувало сміття, шматки паперу й різна нечисть. Київ, мабуть, ніколи не був у такому паскудному вигляді, як оце тепер, у ці дні. Перша

«соціалістична п'ятирічка» обробила його, як кажуть, по самі вуха й тягнула в другу «соціалістичну п'ятирічку». Ходячи далі вулицями, я почав уважніше, ніж попередньо, приглядатися й прислухатися до киян. Це були далеко не ті кияни, між якими я ходив пізньої осені 1928 року» [3, с. 79].

Прикметно, що наративне використання мистецтва слова, асоціативне світосприйняття уможливорює глибше розкрити внутрішній світ спостережливого оповідача. У тексті оприявлено моделі «співучасті» поляризацій поетичного та прозового мовлення з метою співставлення, змалювання образу автора-оповідача, його внутрішнього світу, психології світосприйняття докiлля, колишньої й сучасної людини – «вчора» і «тепер».

До відображення сюжетного співвідношення стосовно нарації в мемуарному тексті схильна саме орнаментальна проза. Вона підпорядковує історичний час лексичному, семантичному та формальному підлаштуванню дискурсу. У фрагментах спогадової літератури української діаспори орнаменталізація впливає на послаблення подієвості прози: оповідь тієї чи іншої життєписної події може «розпливатися» в окремих мотиваційних частинах, зв'язок яких проходить не в наративно-сигмантичному плані, а лише в поетичному ракурсі за принципом контрастності чи уподібнення. Для прикладу, О. Гай-Головко моделює прискорений час художніми засобами, який, в авторському версіюванні, уповільнений через залучення в документальний текст лексичних повторів, протиставлення ритмічної асоціативно-психологічної події: «Я дуже швидко йшов до Будинку Літератури, але мені здавалося, що йшов помалу, ледве-ледве посуваючись від будинку до будинку, від вулиці до вулиці. Ідучи, я нарікав на час, що тягнеться так довго, що ставить між собою і мною якісь невидимі бар'єри» [2, с. 239].

Здатність оперувати образним словом у спогадовій літературі залежить від секретів творчої лабораторії письменника. Аналіз мови мемуарів уможливорює простежити закономірності творення мемуаристики не лише як літератури факту, а й як твору мистецтва слова. Одним із стилістичних прийомів є повтор звукових мотивів суголосний повтору тематичних ознак. Однак зауважимо, що повтор звукових мотивів уможливорює породження цілого ряду лейтмотивів. Саме мовну синтагму оповідного дискурсу собі підпорядковують і еквівалентність, і лейтмотив, і тематична синтагма наративної історії, яка сприяє появі повторів, ритмізації. Дослідниця Н. Дужик зауважує: «Організуючим засобом орнаментальної прози є повтор, який у мікроконтекстах рельєфно окреслює реалії позамовної дійсності та

акцентує на них увагу, а дистантно розміщені повторювані одиниці формують композицію твору, регулюють темпоритм оповіді, виділяють найсуттєвіші моменти та дозволяють виявити ключові поняття в тезаурусі митця. На використанні лексичних, синтаксичних повторюваних мовних засобів базуються лейтмотиви та наскрізні теми. Таким чином, виникає асоціативна канва твору, яка спрямовує розуміння тексту та підтексту в річище авторського задуму» [4, с. 57].

Описуючи світ, кожен письменник олюднеє його. В авторській інтенції і довкілля, і предметний ряд оприявнює складову лінію внутрішнього досвіду оповідача. Суб'єктивно творена мемуарна проза атрибутує сприйняття минулого часу так, наче ретроспективно оповідні історії відбуваються саме тепер, в наш час. Отже, орнаментальна модель сприяє спогадовцю написати про події, явища, факти майстерно відповідно до почуття ступеня художнього мислення, обізнаності з історичними реаліями доби, про яку йде мова. Крім того, орнаментальна модель надає текстовій структурі спогадової літератури естетичної енергії вираження, суголосній світу поезії: «На небі хмари розбіглися. Очищене сонце, здавалося, жалило промінням, ніби хотіло надолужити втрачений час»; «З-під пера з'являлися на папері рядочки, які накреслювали якусь словесну будівлю. В поета (автор малює словесний образ репресованого письменника В. Свідзінського. – Л. Д.) морщилося й розтягалося чоло, сіпалися вуста – він був у творчому екстазі» [3, с. 186-187]; «Звук того голосу, глибокого й свіжого, немов дотик електричної іскри, пробіг по всіх нервах дівчини. Перед очима пролетіло у швидкій хуртовині образів і барв безліч видінь» [6, с. 98]; «хоч і не пощастило Чикаленкові повернути великого маляра на український шлях, що був такий вузенький, порівнюючи з просторами «Какой простор!» московськими, але ж часом рідна стихія, може, проти волі примушувала й Рєпина хоч деколи повертати «додому», до рідного струмочка...» [6, с. 596-597]. Обшир застосованих тропів підсилює художній ефект, динамізує оповідь, гармонізує внутрішній ритм.

У документальній літературі для орнаментальності притаманна відмова від сюжетної лінії, крім того, обірвана мова замінюється поступовими роздумами оповідача, яким оволодівають нові думки, що вигранюють поетичною формою письма: «Яловий... Хвильовий... Хто ж тепер на черзі? Ваплітянці. Без сумніву – Ваплітянці. Бо почалась ця московська вакханалія з Ялового й Хвильового – з голови... А далі – Микола Куліш, Григорій Епик, Майк Йогансен і решта, що стоїть за ними. Що це? Обезголовлення українського народу?.. Лишити його без голови?.. В моїй голові, здавалося мені, блискали блискавки й гриміли громи. Ніби я стояв у бурі, яка всією своєю силою намагалася вхопити

мене й понести в ніч» [2, с. 18-19].

Використовуючи у тексті ліричний / орнаментальний стиль мемуаристи створюють відповідний настрій, задають певну тональність оповіді засобами рефрену, який співзвучний душевному стану персонажів. Паралелізм може посилювати елегійні моделі розповіді з елементами занепокоєння, тривоги, викликати негативні емоції чи, навпаки, створювати естетичну мажорну тональність з позитивними емоціями. Така антиномічність посилює експресію сприйняття реципієнтом суб'єктивної форми оповіді.

Висновки... Отже, спогадова література української діаспори позначена оригінальністю орнаментального й ліричного письма. Орнаменталізм виявляє себе вишуканістю висловів, багатством метафор і порівнянь, асоціативністю думок, образів, інших художніх засобів зображення. Орнаменталізм є явищем фундаментальним, він бере початок із кінця XIX – початку XX століття, доби зародження авангардизму і символізму. Характерна відмова від сюжетної дії – ознака орнаментальної мемуарної прози, обірвана фраза, речення нарації компенсується поступовими роздумами автора. Зчаста автори вдаються до контрастності, протиріччя буття, майстерно змодельованих життєвих ситуацій. Поетика контрастності доквілля, світу і людини в ньому досягається із допомогою художніх поетичних образів, подій, документальних фактів. Мовний орнамент в ліричній мемуарній прозі творений лише в окремих фрагментах тексту, однак він виконує пріоритетні функції для цілого твору, оскільки виражає різновекторні лейтмотиви, створює полізначні підтексти, посилює автобіографізм у просторово-часових параметрах.

Орнаменталізм – стильова характеристика, особливість ліричної мемуарної прози, в якій яскравими фарбами виступає експресія спогадів, що є основою й стильовою окрасою творчості діаспорних літераторів. Ліричний стиль виражений у кольорах, звуках, запахах, зображенні тактильної словесної моделі. Ліризація оповіді у нефікційній прозі підсилює яскравість викладу основи людського буття, позицію оповідача, що майстерно підкріплена змістовністю і виразністю.

Список використаних джерел і літератури:

1. Богацький П. Архіви / зібрав. Левко Богацький. Sydney : б.в., 2003. 432 с.
2. Гай-Головко Олекса. Поединок з дияволом. URL : http://kodyma.od.ua/articles.php?article_id=108
3. Гай-Головко О. Смертельною дорогою. Т.2. Вінніпег: Видавнича спілка «Тризуб», 1983. 205 с.

4. Дужик Н.С. Повтор як стилетворчий засіб орнаментальної прози (на матеріалі повісті М. Хвильового «Санаторійна зона»). *Мовознавство*. 1994. № 4-5. С. 57-61.
5. Ємець П. Дорогою терпіння: від Сибіру до Каліфорнії. Торонто: Видавництво журналу «Всесміх», 1998. 202 с.
6. Королева Н. Без коріння. Во дні они. *Quid est Veritas?* / повість, роман, новели, оповідання, спогади. Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 2007. 672 с.
7. Ладиняк Н. Б. Повтор як домінувальний образний засіб орнаментальної прози Аркадія Любченка. Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Вип. 29 (1). Кам'янець-Подільський, 2012 . С. 44-46.
8. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько. О. М. Стилістика української мови: [підручник]. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
9. Потєбня А. А. Мысль и язык. Киев: СИЭНТО, 1993. 192 с.
10. Lejeune P. L'autobiographie en France. Paris : Armand Colin, 1971. 270 p.

References:

1. Bogacz`ky`j P. Arxivny` / zibrav. Levko Bogacz`ky`j. Sydney : b.v., 2003. 432 s.
2. Gaj-Golovko Oleksa. Poyedy`nok z dy`yavolom. URL : http://kodyma.od.ua/articles.php?article_id=108
3. Gaj-Golovko O. Smertel`noyu dorogoyu. T.2. Vinnipeg: Vy`davny`cha spilka «Try`zub», 1983. 205 s.
4. Duzhy`k N.S. Povtor yak sty`letvorchy`j zasib ornamental`noyi prozy` (na materiali povisti M. Xvy`l`ovogo «Sanatorijna zona»). *Movoznavstvo*. 1994. # 4-5. S. 57-61.
5. Yemecz` P. Dorogoyu terpinnya: vid Sy`biru do Kaliforniyi. Toronto: Vy`davny`czstvo zhurnalu «Vsesmix», 1998. 202 s.
6. Koroleva N. Bez korinnya. Vo dni ony`. *Quid est Veritas?* / povist`, roman, novely`, opovidannya, spogady`. Drogoby`ch: Vy`davny`cha firma «Vidrodzhennya», 2007. 672 s.
7. Lady`nyak N. B. Povtor yak dominuval`ny`j obrazny`j zasib ornamental`noyi prozy` Arkadiya Lyubchenka. Naukovi praci Kam'yanecz`-Podil`s`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni Ivana Ogiyenka. Vy`p. 29 (1). Kam'yanecz`-Podil`s`ky`j, 2012 . S. 44-46.
8. Macz`ko L. I., Sy`dorenko O. M., Macz`ko. O. M. Sty`listy`ka ukrayins`koyi movy`: [pidruchny`k]. Ky`yiv: Vy`shha shkola, 2003. 462 s.
9. Potebnya A. A. Мысл` y` yazyk. Ky`ev: SY`эНТО, 1993. 192 s.
10. Lejeune P. L'autobiographie en France. Paris : Armand Colin, 1971. 270 p

Summary

Liudmyla Dzhyhun

Interaction of Lyrical and Ornamental Style in the Memoir Literature of Ukrainian Diaspora Writers

The article presents the peculiarities of modeling by the writers the interaction of lyrical and ornamental style in the memoir literature of Ukrainian

diaspora writers. It is proved that ornamentalism proves to be sophistication of expressions, richness of metaphors and comparisons, associativeness of thoughts, images, other artistic means of representation. Characteristic rejection of the plot action is a sign of ornamental memoir prose, the aborted phrase, the sentence is compensated by the gradual reflections of the author. Quite often the authors resort to the contrast, the contradiction of ontological, skillfully modeled life situations. The poetics of the contrast of the environment, the world and a man in it is achieved through artistic poetic images, events, documentary facts. It is revealed that ornamentalism is a stylistic characteristic, a feature of lyrical memoir prose, in which the expression of memories acts as a vivid color, which is the basis and stylistic decoration of the creative work of diaspora writers. Lyrical style is expressed in colors, sounds, smells, image of tactile verbal model.

Key words: ornamental prose, story lyrics, style, ego-text, narrative structures, meta-genre.

Дата надходження статті: «19» березня 2019 р.

Дата прийняття до друку: «03» квітня 2019 р.

УДК 821.161.2.09»18/21»:1

DOI: 10.31475/fil.dys.2019.09.05

ДМИТРО ДРОЗДОВСЬКИЙ,
кандидат філологічних наук
(м. Київ)

Містерія й карнавал як метаформи постпостмодерністського британського роману

У статті йдеться про реалістичні тенденції, експліковані в сучасному британському романі. Розвинуто концепцію Б. Шалагінова про містерію й карнавал як два метажанри світової літератури. Доведено, що в англійському романі «Хмарний атлас» Д. Мітчелла репрезентовано карнавальні та містеріальні елементи, причому центральне місце посідає саме містерія, яка переживає занепад у літературах ХХ ст. З'ясовано, що в британській постпостмодерністській літературі відбувається співіснування двох зазначених метаформ. Окреслено світоглядну специфіку (пост)реалізму, експлікованого в сучасному романі Великої Британії. Наголошено на аспектах медикалізованого пізнання дійсності персонажами. Визначено, що оприявлені в романах конфлікти, соціальні непорозуміння, комунікативні девіації тощо зображені як приклади фізіологічних порушень персонажів («Дивний випадок із